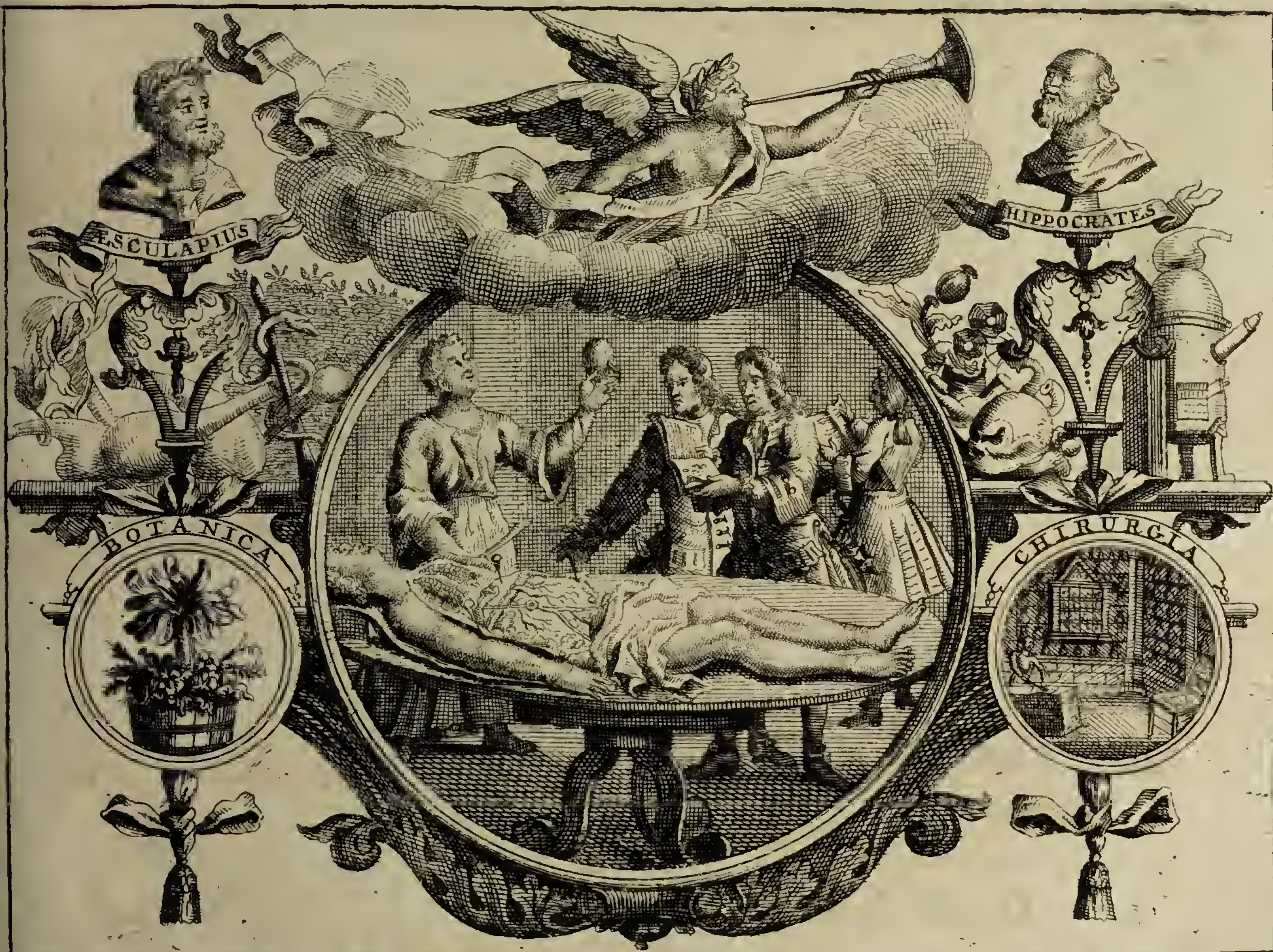
DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE
INFLAMMATIONE VENTRICULI.
QUAM,
ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.
Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,
D. JOAN. CONRADI RUCKER,
J. U. D. ET JURIS CIVILIS IN ACAD. LUGD. BAT.
PROFESSORIS ORDINARII.
NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu*,
& *Nobilissimæ* FACULTATIS MEDICÆ *Decreto*;
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,
Eruditorum Examini submittit.
JACOBUS EVERA, MEDIOBURGO-ZELANDUS.
Ad diem 25. Julii 1741. hora locoque solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud GERARDUM POTVLIET, 1741.

D. GULIELMO EVERA,

PATRI MEO INDULGENTISSIMO OMNI
AMORE ET OBSEQUIO
VENERANDO.

Hancce Dissertationem
Inauguralem

D. D. D.

JACOBUS EVERA.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE INFLAMMATIONE VENTRICULI.

§ I.

Quamquam partes membranaceæ laxiores rarius inflammationi ſubjectæ ſint, eo quod humores lege circulationis perpetuo transfluentes minorem in iis patiantur reſiſtentiam ; Obſervationes nihilominus docuerunt eas quandoque ſæviſſima inflammatione corripi ; ſic Veſica Urinaria, Meſenterium, Inteſtina, Ventriculus, Meninges inflammatæ poſt tolerata diriſſima ſymptomata in mortem deſinere ſolent, niſi circumſpectiſſimum a principio morbi æger adhibuerit medicum. Cum vero ventriculus crudis ſubigendis ſit deſtinatus, ab eorum

rum autem copia, & qualitate, ſive eſculenta ſive potulenta ſpectes, facile ad obſtructiones & diatheſes Inflammatorias diſponi poteſt, ita ut mirum videri poſſet, Inflammationem hujus Organi eſſe rarioris obſervationis, dum toties guloſi copia eum gravant & incauti alimenta qualitate noxia, affatim aſſumunt, aut iis, qui ἀπεψία, Δίαφθόρᾳ laborant, aſſumpta licet pauca copia in ventriculo corrumpuntur. Rationem hujus ex naturæ ſollicite loco, occaſione, fine proſpicientis providentia deſumendam exiſtimo. Hocce digeſtionis organum eo in loco collocavit, ut externa ejus ſuperficies undequaque viſcerum mollium calentium fotu indeſinenter reficiatur, motuque cieatur multivario. De hiſce quantum ratio inſtituti poſtulat, dicemus.

§. II.

Notum eſt Phyſiologis, Membranam internam ventriculi non modo ob amplitudinem, qua ſuperincumbentem nerveam excedit, in rugas contrahi, verum etiam papillis numeroſiſſimis in ipſum cavum pendulis Inſtructam eſſe. Ob quarum congeriem tota villoſa apparet inſtar panni, quem velurum vocant, in qualibet papilla ope impletionis artificioſæ, & microſcopiorum vaſa arterioſa, venoſa, ductuſque excretorii deteguntur, hinc in recenter defuncti cadavere ſuperficies hæc deterſa mox rurſus madeſcit. Arteriolæ indeſinenter ex-

exhalant lympham tenuiſſimam, ut vaſa perſpirantia in reliquis ſuperficiebus tam internis quam externis obvia. Ductus Excretorii humorem mucoſum tenacem admodum copioſum, ut membrana Schneideri in organo olfactus expanſa, effundunt. Mucus hic lubricantiſſimus ſecundum naturam nunquam non præſto eſt, veluti docet vomitus, quo magna quantitas ob violentam ventriculi convulſionem excuti ſolet, qui tam faucibus, linguæ, dentibus, Palato, labiis quam moleſtiſſime adhæreſcit, & in longa tenuiſſima demum viſum fugientia filamenta ex ore producta lenteſcens extenuatur, inſtar albuminis ovi anatini. Si tum cavum oris digito exploras, lubricatiſſimum illud deprehendes, & inde communicatam digito lubricitatem ad alium digitum frictu adhuc percipies. Signum evidentiſſimum, ſuperficiem ventriculi eſſe præ lubricitate intractabilem, quod etiam in cadaveribus denatorum apparet exploranti.

§. III.

Mucus deſcriptus totam ſuperficiem internam ventriculi obduxit, nervorum extrema exquitiſſimo hic loci ſenſu gaudentium blande involvit, (eſt enim indolis tam conſiſtentia quam qualitate blandiſſimus,) ne actu frigida, calida aut acria, aut aſpera, niſi harum qualitatum exceſſus admodum notabilis ſit, ingeſta percipiantur. Sic videmus homines robuſtos victu ſimpli-

ciori

ciori utentes, potum fere glacialem ſine noxa deglutire, licet XC. gradibus differat a calore naturali, quod nemini ſuaderem imitari, qui acrioribus eduliis hoc naturæ præſidium indies extenuare non veretur.

§. IV.

Licet extrema nervorum muco inhæreant, non tamen ita obducta ſunt, ut exquiſitiſſimam ſentiendi facultatem amittant; per extrema hic intelligo eam partem, qua eminent extra planum, convexum, aut concavum, non præciſe illud ultinum punctum, quo deſinunt, hoc quodammodo liberum eſſe oportet, ut excubias agere poſſint, an ſalubre vel noxium, cito aut plane non ſubigendum ingeſtum ſit, alioquin vinum emeticum in ventriculo incaleſcens eum tam facile in convulſionem exagitare non poſſet. *Si qua proinde*, inquit Fredericus Hofman. Decad. 2. Diſſert. 7. De inflammatione Ventriculi, *corporis pars exquiſito & delicato ſenſu inſtructa eſt, certe eſt ventriculus. Hic intus undiquaque membrana nervea cingitur, quæ ſic appellatur, quod in hanc multi, iique inſignes nervi excurrant, imo cute, a cuticula ſeparata multo ſenſibilior animadvertitur. Senſit hæc ventriculi membrana ſpicula Antimonii, quæ cutis etiam nuda ſine noxa tolerat. Oculi admittunt in collyriis. Crocum Metallorum, licet acutiſſime præ cute ſentiant, imo apiculi nervei linguæ adæquati ſaporis organa minus ab ejus ſpiculis*

lis afficiuntur. Teſtis hujus rei eſt famoſa cicuta aquatica, quæ intus ſumpta ob vehementem irritationem tunicæ, in ventriculo venenum eſt; exterius vero in forma cataplaſmatis vel emplaſtri lieni tumido vel duris tumoribus applicata magna eaque innoxia eſt medicina. Addo, nervos ventriculi ſenſu exquiſitiori gaudere quam olfactorios, qui effluvia odorifera percipiunt, nam in vino emetico facultas percipiendi odoris nil detegit.

§. V.

Si autem, quacunque ratione id contingat, mucus hic nimis abſterſus fuerit, molliſſima etiam ingeſta dolorem excitant, ad illapſum guttulæ aquæ frigidæ magna per totum ventriculi cavum fit irritatio, quod Practici tractantes ventriculi inflammationem attente conſiderant, omni cura ſenſibilitati nervorum ventriculi proſpiciunt, experientia edocti, non tantum horum nervorum irritatione ventriculum peſſime affici, verum etiam univerſum corpus in conſenſum rapi; accipit enim nervos a diſtributione paris vagi, quod emiſſo nervo cardiaco, ac pneumonico juxta Æſophagi latera deſcendit, dividitur in duos ramos, nempe in interiorem & exteriorem, ille rurſum in nervum coaleſcit, qui juxta exteriorem partem orificii ſiniſtri ad fundum ventriculi procedit. Hic vero exterior ad dorſum ventriculi fertur, & ab uno ad alterum orificium tranſit. Ex his duobus ramis varii ramuli abſcedentes per ſub-

ſtantiam orificii ſiniſtri diſtribuuntur, plexum nerveum inſtar reticuli conſtituunt, deinceps nervis hepaticis alii in Pancreas, alii in vaſa Cholodocha, duodenum & pylorum deflectunt iiſdemque propaginum ſeries inferunt, quibus adhuc aliæ ab utroque nervo ad ſtomachum accedunt, illi inſeruntur.

§. VI.

Ex hac diſtributione difficile non eſt intelligere, quod tantus ſit ventriculo cum toto corpore conſenſus, & cur in emeſi validiori bilis rejiciatur, maxime ventriculo jam exinanito & pyloro laxo exiſtente, contracta enim θλίψιν paſſa veſicula fellea evomit bilem contentam per ductum cyſticum & communem in cavum duodeni, ubi ob flexuram ejus in jejunum muſculis abdominalibus hoc momento quoque convulſis prementibus preſſam, ipſum jejunum ingredi nequit, per laxatum violente pylorum in cavum ventriculi acta, vomitu rejicitur, item apparere videtur, cur inſpiſſatio humorum per ſyſtema vaſorum & viſcerum difficilius, tardiuſque circulantium: tum etiam, cur acrimonia eorum ſyſtema nervoſum irritando ſitim excitet, quæ non exſtinguitur, niſi cauſa ſublata, licet nulla ejus pars in cavo ventriculi, aut parca admodum in ejus vaſis exiſtat. Forte aſſerere liceret cauſam famis pariter potius in conſenſu nervorum, quam exinanitione ventriculi, aut muco ad acrimoniam vergente, aut contentis mora & calore acri-

crimoniam nactis, aut partium ad se invicem attritu latitare. Si argumentorum pro singulis militantium vim consideramus, attritui minimum attribui debere ostendit Anorexia, dyspepsia &c. in morbis ab alcalescentibus ortis, ubi sitis ingens, appetitus prostratus, atque ab omni cibo abhorrens, licet ventriculus vacuus existat. vid. Boerhaav. Instit. §. 912. attritum hunc famis causam non esse, evidentissime omnium demonstrat argumentum ab inedia desumptum, hic enim si causa famis foret, augeretur ad mortem usque, prout augetur exinanitio. Hanc enim inanitionem augeri quidem posse, ita tamen, ut contentis adhuc aliquod spatium supersit, discimus ex ejus fabrica; integre enim nunquam evacuari potest: hinc in fame enectis deprehensa adhuc fuere in ventriculo alimenta, licet pauca. Eodem argumento docemur natam inde acrimoniam contentorum causam famis non esse, hæc enim in inedia actionibus vitæ ad putredinem usque augetur, fames tamen tertio quartoque die a cibo sumpto minuitur, sitis vero augetur. Effecta inediæ Vide Boerhaav. Institut. §. 757. unde forte concludendum, causam famis potissimum in consensu nervorum consistere. Quidquid hujus sit, nil positive determinando in abstruso relinquimus. Hæc naturæ mysteria altius indagare virium tenuitas non permittit, nec scopus exigit.

§. VII.

Exempla consensus ventriculi cum toto corpore morbum quemvis internum curaturo medico suspicienda refert Frederic. Hofman. L. C. & quod maxime mirandum, inquit, dantur quædam medicamenta, quæ simul ac ventriculum contingunt, effectum in dissitis partibus exserunt. Exemplo sit opium princeps remediorum sedantium, hujus vel dimidium saltem granum, idque vel solum, vel cum aliis mixtum, simulac acceperis & sedat dolores & dormiendi adfert cupidinem. Nitrum, quo non clarius vel majus antispasmodicum, parva etiam dosi, in febri vel in ardore inflammatorio datum, mox refrigerationis sensum per universum corpus diffundit. In nimia fibrarum relaxatione serique vel sanguinis fluxu validius stypticum datum, dum adhuc in ventriculo versatur, in remotioribus locis etiam constringentem ostendit effectum. Tartarus non solvitur in aqua, nisi ad duplum caloris nostri incaluerit, qui tamen proprium ejus menstruum, ut aliorum salium, existit, proin nec in ventriculo, nec in Intestinis solvetur, adeoque vasa lactea non ingreditur, effectus tamen per universum corpus exserit, quorum si consensum tollas, ratio sufficiens dari nequit. Sic flores Sulphuris sudorem excitant, pulv. lapid. hæmat. laudatur in hæmoptoë, nullo tamen experimento constitit, hæc in ven-

ventriculo aut in Inteſtinis ſolvi, aut vaſa lactea ingredi. Plurima eaque admodum curioſa, exquiſitiſſimiſque ratiociniis ſtabilita videre eſt in libro cui titulus: l'Anatomie de Heiſter edit. 2. Paryſiis titulo de la Faim & de la Soif. Silentio prætereuntes plura ejuſmodi ſoli conſenſui adſcribendo revertemur unde digreſſi.

§. VIII.

Vaſa villos conſtituentia glutinoſo fluido inhærere ſupra diximus, proin ſuperficie ſolidorum alimentorum facile inflecti poſſunt, ut inde fluxus retardetur, obſtructioni occaſio ſuppeditetur; verum cum moles alimentorum continuo minuatur (niſi ventriculus ultra tonum infarctus fuerit, nam tunc nil dimittit) multivariis motibus cieatur, villi plicati, preſſi rurſus liberantur, ad exhalationem & reſorptionem expediuntur, itaque obſtructio pro parte nata, nondum ſolidata reſolvitur. Ex hoc patere videtur & Inflammationem Ventriculi rariorem eſſe, & eam tamen facile oriri poſſe, ſi alimenta ſolidiora, nimia copia ingeſta, utroque orificio arctiſſime conſtricto, diutius immutata in ventriculo morentur: Is enim eſt decurſus fibrarum ab inferiori membrana Diaphragmatis ad Æſophagum venientium, ut in tumeſcente ventriculo orificium ſuperius penitus conſtringant. Idem a fibris his per ventriculum productis pyloro fatum. Boerh.

Inſt. 81. item plicatura intumeſcente ventriculo coarctat orificia, rarius tamen ab hac cauſa inflammationem ventriculi oriri obſervatur, nervi enim vigilantiſſimi hac in parte cuſtodes demum ingeſtis magis magiſque mora & calore; aëre, maſticatione inviſcato rareſcentibus & in majus volumen expanſis irritati ventriculum in convulſionem concitant, ut inde depletione vomitu facta liberentur. Huc uſque obtinet Aph: 20. Hippocrat. Sect. 2. *A repletione quicunque fiunt morbi, evacuatio ſanat.* Aſt ubi vera inflammatio ſemel nata, hæc evacuatio eam non ſolvet, potius mortem accelerabit.

§. IX.

Acria ingeſta aut etiam optimæ indolis alimenta defectu virium digerentium corruptione in ventriculo nata; aut condimenta mordaci vi prædita; aut venena hujus naturæ mucum detergent, abradunt, nervos nudatos fibraſque motrices arrodendo in ſpaſmum agunt; hacque ratione orificia exhalantia conſtringuntur, arteriæque ultimæ, ubi in venas continuato canali jam jam abituræ ſunt, quoque coarctantur. Hiſce poſitis natum eſt fieri, ut obſtructio & inflammatio inſequantur, ſic a radice ari recenti aſſumpta Æſophagum & ventriculum inflammatum fuiſſe, conſtitit.

§. X.

§. X.

Diximus præcipuas caufas & modos, quibus fuperficies interna & fana fervetur, & morbofa reddatur. Ex quibus innotefcit tam in genere, quam in fpecie, quænam fint caufæ utriusque proëgumenæ, quibusnam procatharcticis applicatis facile in actum five in caufam proximam tam fanitatis quam morborum convertantur. Dixi *utriufque* fcilicet fanititatis & morbi, omnis enim effectus agnofcit fuam caufam proximam, hæc non nifi concurfu proëgumenæ & procatharcticæ unquam in Oeconomia noftra nafcitur. Videndum nunc quid in externa fuperficie ventriculi ejus fubftantiam defendere, actionem in ingefta juvare & lædere poffit. *Nil prodeft, quod non lædere poffit idem* dicit Ovidius.

§. XI.

Partes externæ in promovendam Ventriculi actionem confpirantes funt vel a Ventriculo *continuatæ:* ut omenum, vel *contiguæ:* ut hepar, lien, pancreas, diaphragma; vel *mediatæ:* ut cor, mediante tantum diaphragmate, inteftina quædam, mufculi abdominales &c. Uterus in gravidis, hic tamen ventriculi actionem juvare non poteft, verum frequenter lædere obfervatur.

§. XII.

§. XII.

Juvamen, quod enumeratæ §. præcedente partes præstant, consistit in calore & motu reciproco. Quo usque hæ partes moderatæ & secundum naturam munia sua peragunt, Ventriculus optime habet; Actu frigidis ingestis mox ad naturalem calorem nostri corporis, qui est circiter XCII gradum thermometri Farnheitiani, inducunt, quod præcipue præstant hepar, cujus sinus Ventriculi convexum magna parte Amplectitur, viscus hoc admodum est sanguinolentum, magnæ molis, substantiæ, quam cum fluidis suis constituit, admodum densæ. Mox super diaphragma cor organorum densissimum, motu systolico & diastolico, continuo agitatum, proin calidissimum; notum enim est chemicis corpora, quo densiora & rigidiora, eo intensiorem communicare calorem, eo debiliorem, quo rariora & flexiliora. Quod & a posteriori discimus, nam illi, quibus moleculæ fluidorum sunt densiores, solidiores, periculosius morbis inflammatoriis defunguntur. Hic calor, hic fotus ad solidiora in ventriculo maceranda, subigenda, in pultem cineritiam convertenda. Musculi abdominales quid præstent, videre est apud Clarissimum Albinum, quam ingens sit horum vis quam exerunt in viscera subjecta contra partes cedere nescias, ut os sacrum, spinam dorsi; aut voluntatis imperio firmatas, ut diaphragma, quivis rerum

gna-

gnarus in se ipso experietur, dum pondus grave elevare nititur, aut in altum saltare, aut nixu intento alio antagonistam suum vincere, aut alvum duram solvere. Hæc dum conatur, musculi abdominales instar lapidis indurescunt, ut advertes, si eos in abdomine molli, sive eorum Extrema super costas digito explores. Vim horum musculorum quidam tamen nimium exagerant, dum Juxta Borellum computando eam ad 461212 libras extenderunt, aut sequendo propositionem Borelli 126 extendere coguntur; at nostri musculi in omni parte non sunt proportionati ad alios, alii stricti magis, alii plus, alii minus nervosi, Vide hæc plenius descripta dans l'Anatomie de Heister du Ventricule.

§. XIII.

His ita constitutis, Ventriculus undequaque premitur ac si inter præla solida coëuntia positus esset, vasa eum percurrentia ϑλιψὶν passa motum humorum suffocant; hoc dum fit, Ventriculo solidioribus infarcto obstructiones ab errore loci & succedanea Inflammatio orientur, quæ eo magis solidatur quo fortius moleculæ sanguineæ in vasa serosa, & globuli serosi in vasa lymphatica acta fuerint, dum vero levior existit, existimo eam a causis prædictis tam externis quam in cavo existentibus, maxime vero omnium motu peristaltico solvi, quo fiet repulsio humorum stagnan-

 tium,

tium, eorum reductio in fluorem naturalem, quæ resolutio & causæ morbi ablatio sine crisi, utpote perfectissima, quæ vero difficilius procedet, si corpus Plethoricum fuerit.

§. XIV.

An motu Peristaltico Ventriculus cieatur, dubitatum fuit; ast experimento hoc dubium sustulit *Clarissimus* Wepferus in catello, cui radicem napelli dederat, ubi motum hunc sub œsophago versus pylorum procedere vidit; cum vero perelegans experimentum sit & a clarissimo Hofmanno adductum, hic quoque inserere placuit a scopo nostro minime alienum, eo quod non tantum pro naturæ instrumento ad digestionem Juvandam & chylum ex ventriculo pellendum, verum etiam motum hunc causam agnoscimus ad obstructiones præcavendas, & recens natas resolvendas, modo non nimis solidatæ fuerint. Ejus verba hæc sunt: *Integrum. inquit.* fol. 445. *exscidi Ventriculum, movitque se motu vermiculari. Stomachus sive sinistrum orificium arctissime sese constrinxit, ut ne guttula quidem excideret. Quando vero Ventriculus circa medium sese contraxerat, motus lente versus pylorum procedebat, illoque erigebatur, & liquor subpallidus, quandoque sensim, aliquando cum impetu protrudebatur. Constricto pyloro, Ventriculus rursus intumuit totus, moxque rursus circa medium sese con-*

strin-

ſtrinxerat, novuſque liquor per pylorum ejiciebatur, hæc conſtrictionis in medio & inflationis alternatio per octavam horæ partem continuavit, ſtomacho ſemper clauſo permanente. Poſtea Ventriculus ſeſe movere deſiit.

Hoc experimento diſcimus Ventriculum multi vario hoc motu cieri, ſicque optime retropulſionem contingere; concipimus enim fieri ſpeciem frictionis ab extremis vaſorum ad Baſin, quæ Boerhaavio remedio eſt, Aph. 141. n. 2.

§. XV.

Quæri hic poſſet, in quanam membrana Ventriculi præcipue inflammatio oriatur, an in villoſa? an in nervoſo-vaſculoſa? an jn muſculari? aut in celluloſa? aut denique in extima? an in omnibus ſimul? ut hoc definiatur ſcire oportet, arteriarum per Ventriculi ſubſtantiam diſtributionem, decurſum; in arteriis enim Inflammatio incipit, ipſa rei natura id docente. Omnis enim Inflammatio eſt atritus ſanguinis rubri arterioſi ſtagnantis in arteriis minimis, ortus a ſanguine a tergo pulſo vide Boerhaav. Aph. 371. Dein arteriis diſtentis compreſſione externa venæ quoque Inflammantur, hanc Ideam quoque in vaſis, quæ membranis inexiſtunt concipimus.

§. XVI.

Arteriæ ad Ventriculum derivantur a ramis arteriæ cæliacæ tam dextro quam ſiniſtro, quæ arteriæ gaſtricæ appellantur &·quæ diſtribuuntur per totam ſubſtantiam Ventriculi, vaſa hic ingreſſa membranas Ventriculi diſpergunt ramos per tunicam nervoſam: unde appellari ſolet nerveo-vaſculoſa. Producunt adhuc plurimos ramos ad membranam internam, in cujus ſuperficie interna maximam partem aperti terminantur, ibique humorem tenuem exhalant, ut ex demonſtratis Ruiſchianis apparet, ubi extrema impleta in muco pendula conſpexit. Dico *maximam partem*, credibile eſt quaſdam in venas ſui generis continuato canali abire, quaſdam in glandulas in extima ſuperficie hujus membrenæ poſitas, ſuccum mucilaginoſum deferre per ductus excretorios in cavum Ventriculi determinandum in uſus neceſſarios. Ramus vero dexter arteriæ hujus cæliacæ in progreſſu verſus hepar in medio ductus duos ramos emittit, & inferiore parte gaſtro-epiplois dextra ad dextrum latus fundo Ventriculi inſeritur. Ramus ſiniſter nempe arteria ſplenica ad lienem progreditur, & ex parte ſuperiori gaſtricam largitur, quæ dein adſcendens Ventriculi orificium ſiniſtrum inſtar coronæ cingit, ubi arteria coronaria dicitur. Ex ſuperiori vero ramo arteriæ ſplenicæ naſcitur gaſtro-epiplois ſiniſtra, quæ arteriæ per univerſum corpus Ventriculi diſperguntur.

§. XVII.

§. XVII.

Ex his ſequitur in omni membrana Ventriculi obſtructionem inflammationemque contingere poſſe, in omnibus vero ſimul eam oriri, dum venæ ſanguinem a Ventriculo reducentes in truncis majoribus quacunque de cauſa comprimantur, ut inde ſyſtemate venoſo impleto arteriæ ſe non poſſint evacuare. Inflammatio vero hæc ſi nata & ſolidata fuerit, aut raro & difficulter ſolvetur, & ſi in ſuppurationem abierit, hæc, niſi admodum exigua fuerit, lethalis; perforabitur tum Ventriculus & contenta in abdomen elabuntur, & actum erit de vita ægri. Verum cum a cauſis in cavo Ventriculi exiſtentibus plerumque Inflammatio oriatur, tunicam internam & nervoſo-vaſculoſam præ reliquis affici, ratio perſuadet, at tum quoque partes vicinæ (paries dum proximus ordet:) tutæ non ſunt, hinc omni molimine reſolutio acceleranda; occaſio hic præceps; ſcintilla in hoc fomite neglecta levi negotio ſe diffundit, vires eundo acquirit, mox in fatale incendium abitura.

§. XVIII.

Subjectum quod attinet vita laborioſa, ætas media, omnium functionum vigor, plethora, triſtitia protracta huic effectui obnoxia eſſe videntur.

§. XIX.

Signa Ventriculi Inflammati ſunt ſequentia: Dolor auctus ſub ſcrobiculo cordis, ad omnia ingeſta etiammolliſſima exaſperatus; ſitis intenſa, appetitus nullus, nauſea, vomitus, febris acuta, reſpiratio variis intervallis plus minus dolens, prout pars inflammata in inſpiratione & exſpiratione mutatur; pulſus durus, variique aliarum partium per conſenſum affectarum dolores, urina rubicunda, inquietudo, anxietas præcordiorum, vigiliæ, ſeceſſus alvi rarus aut nullus, quia conatus eam ſolvendi dolorem Ventriculi exaſperat.

§. XX.

Antecedentia ſunt Plethora, ingurgitatio potus frigidi æſtuante corpore, aut frigida actu externe ſcrobiculo cordis applicata, acria, aut glutinoſa diu aſſumpta, nixus vehemens &c. Vide §. XVIII.

§. XXI.

Omnia ſigna tam annemneſtica, tam diagnoſtica ſimul ſumpta ſignum Pathognomicum conſtituunt Inflammationis hujus. Conſtat enim frequenter ex aggregato plurium ſignorum concurrentium, inquit Boerhaave Inſtit. §. 878.

§. XXII.

§. XXII.

Eventus hujus morbi prædicitur ex loco affecto, magnitudine, progressu morbi, symptomatum gravitate, conditione subjecti, tempestate anni, alimentorum & medicamentorum admissione, rejectione, reliquisque phænomenis ante enumeratis ad ingesta necessaria plus minus exasperatis. &c.

§. XXIII.

Quantum descriminis locus hic affectus in volvat, ex necessitate ejus officii, discimus, quis non metuet functionem læsam ejus partis, a qua omnes functiones continuo suas vires acquirunt, quæ omni momento, actione vitæ minuuntur? quis non formidabit inflammationem ejus organi, cujus cum universo corpore tantus consensus? quis non exhorret exasperationem symptomatum ad minima liquida etiam blandissima ingesta? sic ut omni ratione pars hæc inflammata nil boni promittat, nisi omnia reliqua, quæ præter naturam existunt, fuerint mitissima, optima ægri conditio. &c.

§. XXIV.

Magnitudinem morbi definit cruditas ex suis causis prænoscenda. Est enim cruditas ea fluidorum & solidorum

dorum ad se invicem conditio, quæ præsentem morbum facit, auget, continuat, consistens in elementorum massam humorum constituentium mole, soliditate, cohæsione, divisibilitate, elasticitate, inertia; vel in solidorum rigiditate, canalium, quacunque de causa imminutione, debilitate, &c. Hujus cruditatis exactam ideam, causasque sistit. Boerhaave Aph. 107. usque 123. quæ omnia hic cognita ponimus item Instit. §. 944.

§. XXV.

Symptomata quo magis copia & atrocia increscunt, eo discrimen majus & contra. Vehemens eorum sævitia fere semper morte pacatur, primo partis affectæ, tum corporis totius. Præcipua sunt convulsiones feroces, singultus laboriosi, anxietas summa præcordiorum, eorum æstus ingens, pulsatio, syncope, delirium &c. Convulsiones quidem in principio adesse semper, sed invalescente morbo diriores evadere solent: nascente enim morbo, spasmus Ventriculi adest. Nervi utpote hic loci exquisitissimi sensus Gal. 1. de Sympt. Caus. 3. 17. G. item Com. 4. Aph. 17. Obstructis & tumefactis vasis extensi, dolent, calore irritantur, spasmum non modo cum ipsa hac inflammatione nasci, verum eum præcedere (violentissimum quidem vocat) testatur Frederic. Hoffman. longa experientia confirmatissimus. Qui, ut existimare licet, non nisi inflammationi admodum magnæ & solidatæ supervenit, nunquam

quam in initio talis exiſtit, niſi a veneno corrodente, ut arſenico, mercuro ſublimaito, corroſivo, helleboro albo, euphorbio, Mezeræi baccis, aut Aphtis orta fuerit, duplex inquit l. c. §. 10. mihi ſtatuenda videtur, cauſa tanti periculi in Inflammato Ventriculo: *Una ſcilicet eſt ſpaſmus violentiſſimus* (potius *violentus*, nam eum augeri mox ſcribit) *qui ſemper Inflammationem præcurrit, & hic unus & ſolus fere eſt, qui Inflammationem progenerat; altera, quod ob ſtagnantem ſanguinem ſpaſmus adhuc augeatur, inde partes quæ nobiliſſimæ nerveæ irritentur. Inflammatio igitur per ſe non jugulat, ſed ſpaſmus potius, cujus ſævitia poſt Inflammationem magis cumulatur.* Spaſmus vero ejus eſt naturæ, ut ſi partem nerveam ſenſibiliorem invadat, maximas in univerſo corpore perturbationes motuſque vitæ, inimicos & adverſos excitare poſſit, & ſane graviſſimorum morborum ratio ex ſpaſmo plerumque nervoſarum partium eſt deducenda.

§. XXVI.

Mentis aberatio, convulſio, phrenitis ſymptomatica ab affectis Ventriculi nervis facile oriuntur. Accedit, quod venæ ſpaſmo in Ventriculi ſubſtantia conſtrictæ arteriis ſe evacuandi libertatem tollant, inde perturbato motu humorum circumductorio major raptus ſanguinis ad caput, dictorum ſymptomatum cauſam ſuppeditant; varios affectus, ſoporoſos vertiginoſos hinc oriri

docet nimia Ventriculi impletio in homine ſano robuſto, licet mitiores.

§. XXVII.

Metuenda quoque ſunt pulſus inæqualis, parvus, debilis, & inſequens extremorum perfrigeratio ob labiles naturæ deficientis vires.

§. XXVIII.

Ratione ſubjecti periculoſius laborant homines temperamenti ſicci, calidi, cholerici duris laboribus exercitati, ætatis mediæ, eo quod in iis citiſſime actio cordis invaleſcat, attritus, calor augeantur fluidiſſima diſſipentur, obſtructa conſolidentur, & hac ratione nata Inflammatio in gangrænam & ſphacelum abeat lethiferum.

§. XXIX.

Quoad tempeſtatem, ſi calida & ſicca extiterit, hac ejus conſtitutione cauſa morbi majores vires acquirit, omnes enim inflammationes, ſeu morbi Inflammatorii viſcerum invaleſcunt, calore ſicco externo: Hinc plus diſcriminis habet noſter affectus æſtate & autumno, quam hyeme & vere.

§. XXX.

§. XXX.

Excreta & retenta ad eventum prædicendum probe attendenda; ſi ægernec alimentum nec medicamentum in Ventriculum ullatenus admittit, peſſimi ominis eſt; notat hoc inflammationem per orificium ſuperius diaphragmati communicari, hinc rejicitur antequam Ventriculum ingreſſum fuerit. Si vero quidem admittit, at mox revomit, indicat inflammationem magnam, ſeu magnam Ventriculi regionem inflammatam, eamque intenſiſſimam, ut quantitas exigua, blandiſſima ingeſta retineri non poſſit, tum in arte vix eſt, ægrum ſervari poſſe.

§. XXXI.

Certiſſimum mortis inſtantis indicium eſt ſubita doloris abolitio in morbi incremento aut vigore. Signum hoc eſt partem Inflammatam in gangrænam & ſphacelum fuiſſe converſam, quod & indicat halitus cadaveroſus.

§. XXXII.

Differentias quod attinet, vel eſt univerſalis, vel particularis, vel in ſuperiori, vel in inferiori regione Ventriculi, vel inlateribus aut in membranis interioribus aut exterioribus, verum hæ differentiæ tanti momenti

non ſunt, cum exacte cognoſci ex ſignis non poſſint, nec intentionem Medici mutent in cura. Præcipuæ ſunt intuitu cauſarum, & aliorum viſcerum reſpectu, ne una præ alia ſumatur tractanda, attentiſſimum medicum eſſe oportet. Omnino conſulendus eſt Fred. Hofman. *ſæpiſſime* dicit §. 8. Loco citato pag. 448. occurrens affectus vel pro inflammatione hepatis vel pro cardialgia illis accipitur! Jam dudum id notavit Galliæ ille Hippocrates Fernelius Lib. 6. Cap. 2. de part. Inflammatione, inquit. Ventriculi affinis eſt inflammatio hepatis, quæ vel ſummum jecoris lobum, quo Ventriculus obtegitur; vel incumbentem illi abdominis regionem occupat. Tumor enim prominens & circumſcriptus cum dolore in Ventriculo ſito ineſt & febri & aliorum malorum plura, ut proinde vel experientiſſimos ſæpe medicos fallat. Diſtinguitur autem ſola ſymptomatum vehementia & pernicie, quandoquidem in Ventriculo omnium ſæviſſimæ inflammationes incidunt. Cardialgia vero & Inflammatio Ventriculi multum inter ſe conveniunt ob plurima ſymptomata, quæ utrumque horum affectuum concomitantur. In eo tamen differentia eſt, quod in cardialgia febris deficiat, deficiat etiam ardor intenſior, fixus in Ventriculi regione, denique clementior benigniorque ſymptomatum ſit acceſſio.

§. XXXIII.

Intuitu cauſarum notabilis differentiæ ratio eſt, an a

cau-

caufa interna, utpote humorum acrimonia, aut alio morbo prægreffo orta fuerit, tum difcrimen, eventufque ex præfenti cognita mali natura definiendum, ab aphtis v. g. non modo diriffima folet producere fymptomata, ut fuffocationes, convulfiones enormes, verum plerumque in citam mortem definere confuevit, tum ut plurimum lienteria fuborta deficiunt ægri.

A petechialibus aliifque exanthematicis febribus aut morbis acutis febrilibus, affectibus rheumaticis, Podagra, exanthematibus, materiaque rheumatica, podagrica incauto retropulfis inflammationes Ventriculi oriundæ non raro funeftum habent eventum; uti videre eft in Fred. Hofm. L. C. §. 23. Morborum feriem a podagra retropulfa incautamque methodum affectum hunc tractantium Medicorum fiftit Boerhaav. aph. 1273.

§. XXXV.

In variolis gravioribus omnia vifcera inflammari exiftimamus; adeoque Ventriculum; monftrant id pelliculæ poft fuppurationem alvo excretæ, quæ nil funt, nifi membranæ internæ Ventriculi & inteftinorum, fuppuratione refolutæ. Qua ratione hæ redintegrari poffint, non adeo liquet.

§. XXXVI.

Ordo nunc poftulat, ut caufas hujus affectus enarremus.

mus. Verum eas suis locis sparsim inseruimus, hoc minime præpostere fieri Arbitrati; exigit enim effectuum expositio, ut causarum, quarum producta sunt, inferatur mentio. Ex iis ergo ex parte petendæ; earum vero, ut paucis repetam, epitome hæc esto: Potus frigidi Ingurgitatio æstuante corpore, ejus subita refrigeratio, impletio, abusus aromatum calidorum; liquorum cum aromatibus acrioribus destillatorum. Huc quoque pertinent condimenta nimis exquisita, mordacia, salia & purgantia drastica, resinæ stimulantes, tenaces plicis Ventriculi inhærentes, ut Resina Jalappæ conveniente menstruo non subacta, item facultate rodente caustica prædita, quibus omnibus perimendi facultas Vide Fred. Hofm. loco citato §. 20. huc spectant liquores caustici, sive liquida alcalina, ut salium plantarum, sive acida mineralia, ut oleum Vitrioli, aqua fortis, spiritus nitri, salis, sulphuris &c. Cacochymia acris interna, vermes &c. Animi affectus feroces v. g. Ira vehemens: ut Fred. Hofm. §. 17. & Hildanus Cent. 6. Observat. 34. Omnia denique irritantia, quæ spasmum Ventriculi Excitare possunt. Nec silentio praetereunda acria Mechanica ut pulveres crystallorum, lapidum pretiosorum; limatura martis, Vitri Antimonii in substantia de his vide Fred. Hofm. §. 18. Blasium allegat testem.

§. XXXVII.

§. XXXVII.

Quid de quibusdam calcibus: Gypso calcinato, glaciemariæ, stanno, plumbo, &c. Mucilagine seminis Psillii, pulpa Colocinthidos, Agarico, sive in substantia sive in Trochiscis censendum sit, ex densa, gravi, rara, & levi eorum substantia intelligitur: Calces enim dictæ in lapidem in Ventriculo facessunt aqua non solubilem; mucilago illa fere calces imitatur; fungi ob levitatem & resistentes facultati digestrici Vires immutabiles persistunt, quoad moleculas malignam interim Indolem continuo exerunt, quibus omnibus Ventriculi nervi pessime afficiuntur.

§. XXXVIII.

Curatio. Hæc dirigendâ est conditione causæ, naturæ, statusque morbi, ut verbo dicam, intellectu indicantis. Occasio hic præceps, subitam causa sui indicat ablationem, aut nisi hoc tempestive fiat; ex parva orietur magna, ex levi gravis, ex sanabili funesta; regula hic esto Ovidiana.

Principiis obsta, sero Medicina paratar
Dum Mala per longas invaluere moras.

Summi discriminis negotium esse, dum sanguis substantiam

tiam Ventriculi tranſire non poſſit, ipſe ad alia viſcera auctus motus & neceſſario naſcentia inde diſturbia, ipſa Ventriculi ſenſibilitas & cum aliis partibus conſenſus manifeſtum reddunt; quam citiſſime igitur remedia in uſum revocanda. Si æger eſt adultus & inflammatio a refrigeratione ſive interna, ſive externa orta, aut evacuatione conſueta ſuppreſſa quacunque, ſanguis mittatur in brachio, quod ideo eligimus, quia breviori ſpatio temporis major copia effluit, eundem in finem Vena major late incidatur, ut ſanguis pleno ſaltu emittatur; ſcrobiculo cordis fomenta applicentur, quæ blandiſſima ſunt & calorem diutius ſervant. Hydromel tepidiuſculum parca copia ſorbillet æger. Omnia, quæ copia & qualitate ſtimulant, ut moles aſſumpti, acrimonia, ſive calor, frigus, vitanda. Clyſma antiſepticum injiciatur, fæcibus expulſis reiteretur. Ejuſmodi clyſmata leviter nitroſa, ſummi uſus ſunt, imprimis cum Ventriculus omnia medicamenta rejiciat; nam magna pars fluidiſſimi antiſeptici reſorbetur a venis in cavo inteſtini recti poſitis. Hac ratione balnea externa quoque prodeſſe veriſſimum eſt. Utrumque experimento cuilibet patebit. Injice, fæcibus expulſis, aliquot uncias aquæ tepidæ, poſt aliquot horas ano ſicceſſente tranſibit aqua per vias urinarias, debuit igitur tranſiiſſe cor, pulmones &c. Vid. Heiſt. Chir. Clyſm. Sic homo nudus poſtquam aëre æſtuante gravem protraxerit laborem, ſitim pertulerit, inſideat collo tenus balneo aquæ ſimplicis calidiuſculæ, ſentiet

ſit

ſitim ſenſim extingui, humorum nempe adventu, quo immeabilitas maſſæ ſanguinis utpote ſitis cauſa corrigatur. Debuit igitur liquidorum reſorptorum copia ad intima vitæ penetralia perveniſſe, univerſamque microcoſmi regionem irrigaſſe; ubique enim ſitis ſedem ſuam habere poteſt, ut ſuperius gratia hujus auxilii intelligendi & applicandi innuimus. Hac ratione optime laxantur arteriæ obſtructæ, humectantur, expediuntur, partim facta ad remotiora & exteriora humorum derivatione, partim transfluxu tenuium per canales minores, raro quippe obſtructio adeo ſolidata eſt, quin aliqui canales adhuc ſint aperti niſi inflammatio jam jam in gangrenam & ſphacelum ſit abitura. Nitrum ſummum quidem eſt antiphlogiſticum, nihilominus leniter ſtimulat, adeoque intro ſumptum facile nervos Ventriculi modo peſſime affectos, irritabit.

§. XXXIX.

Dubitari poſſet de quantitate, verbi gratia nitri admiſcendi clyſmati & balneo, videtur ℈ß. omni bihorio in iv. aut v, vj. unciis aquæ pro clyſmate ſufficere. Doſis major efficeret; ut retineri non poſſet, oſculaque conſtringerentur. Eadem fomenti ratio. Proportio hæc nitri ad aquam in balneo collotenus inſtituto minor ſit. Interim dum haec fiunt, Ventriculo proſpiciendum.

§. XL.

Vomitu nihilominus perſeverante, ſyrupus violarum quippe blandiſſimus, gratiſſimus, anodynus, nervis amiciſſimus pauca copia & frequenter tepide ingeſtus tutiſſimum videtur medicamen, ubi omnia alia rejiciuntur quo mirifice pacantur nervi, hic loci ſentientiſſimi, licet ſemel, bis, aut ter fiat hujus rejectio, non ſubito ad alia tranſeundum, modo violentia abſit, repetendum. Hoc faciunt emulſa ex ſeminibus quatuor frigidis, item papaveris albi &c.

§. XLI.

Æger interim leviter nutriendus, hinc ad mucilaginoſa diluta ſenſim deveniendum, ut jura carnium juniorum animalium, dempta pinguedine, ſucco quodam acidiuſculo blando alterata, ut alcaleſcentia præcaveatur, item decoctum hordeatum, ut & paratum ex caricis pinguibus, radice liquiritiæ, altheæ, ſcordii, rapis, & ſimilibus blandiſſimis, quæ omnia leniunt, laxant, nutriunt, modo retineri poſſint; ſi non, ano injicienda. His prudenter inſiſtendum, donec fiat coctio & criſis. Reſenſita ſufficere arbitramur ad pepaſmum obtinendum.

§. XLII.

§. XLII.

Si ab acri caustico rugis Ventriculi inhærenti ortum duxerit, tum post venæ sectionem aqua tepida ingesta proliciatur vomitus, quod hoc in casu facile fit, aut oleo blando, si acre sit ejus naturæ, ut aqua solvi, aut iners reddi non possit. Inflammationem a caustico minerali ortam Fred. Hofman. mixtura ex oleo amygdalarum dulcium & aqua sanavit, aut mox inde orituram præcavit. *Hospes* inquit *L. C.* §. 35. *quidam cum loco sacchari ex errore jusculo arsenicum admiscuisset, apposito illo convictoribus suis, quorum nonnulli clari & nobiles erant, in ultimum fere illos conjecit periculum, omnes enim qui gustaverant offam, statim summa pectoris anxietate, angustiis, dolore & ad vomendum conatu correptos se sentiebant, vocatus ego in consilium, & cognita mali causa insignem copiam lactis cum oleo amygdalarum dulcium cuique ægro exhiberi jussi, idque tam diu donec vomitus quiesceret. Vomebant ægri per diei dimidium, quidam vel centies, & ingerebatur lac tam diu, donec nil amplius veneni superesse videretur.*

§. XLIII.

Expulsa causa mali leni anodyno nervis tranquillitas consilianda, quale est emulsum antedictum, cremor hordei, syrupus papaverinus, diacodium, Theriaca. Hæc

tamen ob aromata, quæ Theriacam ingrediuntur, minus tuta, potius tinctura opii recens cum aqua facta, quæ minime irritat; facile vires opii aquæ simplici communicantur, nec ad opium ipsum deveniendum, si aliis scopus obtineri possit.

§. XLIV.

Si a bile acri corrupta in cavum Ventriculi delata, orta fuerit inflammatio, post V. S. & vomitum sponte vel aqua tepida procuratum convenit decoctum tamarindorum, hordeatum, julapium ex aqua hordei, rob ribesiorum, aut tamarindorum addito pauxillo vini Rhenani; aut rob sambuci, aut serum lactis leniter acidum intentionem naturæ & medici absolvunt, putredini quippe resistunt, præsentem corrigunt, nervos irritatos dimulcent. Hisce persistendum, donec malum superatum sit. Hæc dum fiunt clysmatum blandiorum usus, ut & fomenta externa non negligenda.

§. XLV.

Exhorrent Medici vomitum in Inflammatione Ventriculi medicamento excitandum: justissimus, fateor, metus est, si causa sine vomitu subigi possit, si vero constat, eam superari non posse, jam in maximis & dubiis malis magna remedia adhibenda esse, Hippocrates, Celsus & Boerhaave pro axiomate ponunt; causa enim reli-

cta

cta necessitate inferret necem, non autem vomitus, nisi Inflammatio nimias vires acquisiverit.

§. XLVI.

Quod si a causa substantiæ Ventriculi inexistente, puta, humoribus cacochymicis putrescentibus Inflammatio orta fuerit, V. S. præmissa, fomentis applicatis, clysmatibus antisepticis curatio instituenda; ut hac ratione cacochymia putrida corrigatur. Proxima via esset immediate per os causam oppugnare, verum vomitu rejicitur, quidquid ingeritur; Cum autem vomitus præcipue in hoc casu omni cura vitandus sit & causa vomitu expelli nequeat, per alias vias medelam transmittere oportet. Vid. §. 38. Qui purgantia commendant, videntur malum in genere pro objectio habere, non locum affectum, qui hic summi momenti indicans est. Dum vero critice solvi incipiat, tum purgante tempestive dato adjuvari poterit naturæ molimen, maxime si per alvum se liberare moliatur juxta monitum divini senis Aph. 21. sect. 1. *Quæ ducere oportet quo maxime vergant, eo ducenda* & Aph. sequens 22. sect. 1. *Concocta purgare & movere, nonc ruda, neque in principiis, nisi turgeant.* an autem locus Hippocratis de victu in acutis huc pertineat, est quod dubitem, apud Fredericum Hofman. pag. 468. textus multum mutatus, apud Foësium pag. 366. sic legitur. *Potissimum vero jecoris vehementissimi dolores & lienis gravissimi supra septum transversum, dolores & morborum*

 rum

rum collectiones ſolvi nequeunt, ſi quis eas primum medicamento purgante aggreſſus fuerit. Verum in his V. S. præferenda eſt. Deinde ad infuſa per alvum veniendum, niſi magnus & vehemens fuerit, alioqui etiam poſtea medicamento purgante utendum. Quod & poſt V. S. ſecuritate & moderamine indiget. Quicunque autem ſtatim per initia morborum Inflammationes medicamento purgante ſolvere tentant, ii de contenta quidem atque inflammata parte nihil detrahunt, cum nihil cedat, quæ adhuc cruda eſt affectio: quæ vero morbo reſiſtunt & ſana ſunt contabefaciunt. At debili reddito corpore morbus ſuperior evadit, qui ubi corpus ſuperarit, curationem non admittit.

§. XLVII.

Ex §. præcedente patet, inflammationem Ventriculi ſymptomaticam in ſynocho putrida, ſeu cauſo vix medelam admittere, ſpem omnem, ſi qua ſit, in clyſmatibus & fomentis poſitam eſſe, neque adeſſe malignitatem, licet ſignorum a Boerhaave Inſtitut. §. 919. longa ſeries adſit, quorum præcipua ſunt: Vomitus aſſiduus, ſingultus, dolor, anxietas circa Stomachum, rejectio ſincera per vomitum ſeri, bilis, putridi humoris, alvi dejectio ſincera, liquida, fætida, non levans, valde debilitans fibras, caruncula, membranas ſecum vehens; ſudor frigidus, pulſus celer, debilis, durus, reſpiratio citata, tuſſiculoſa, dolens, mentis alienatio; ſomnus

nus nullus, turbatus, aſſidua jactatio &c. Hæc omnia ſunt producta a magna cauſa cognita, proin nil maligni. Hoc in caſu V. S. vix aut plane non indicatur. Signum enim corpus inſigniter debilitatum eſſe, eoque debilitato morbum invaleſcere. Minime igitur adminiſtranda cauſa debilitans ut eſt ſanguinis miſſio, ſi vero mox in principio ſupervenit, & corpus viribus non exhauſtum, utique convenit; duo enim ſunt, quæ hanc indicant, ſed perraro caſus hic obtinere videtur.

§. XLVII.

Remedia in affectu complicato ſunt diluentia, blande incidentia, cito aceſcentia, imo acidiuſcula: ut ſerum lactis acere incipiens, in quo mel diſſolutum; aut decoctum avenæ, addito Rob. Berberum, Ribium, ſambuci, tamarindorum, cremore tartari. Medicamenta hæc omnibus aliis pretioſis ſunt præferenda, utpote tutiſſima, efficaciſſima, ſufficientia debito tempore & modo adminiſtrata.

§. XLIX.

Recenſitis hiſce Medicamentis ſi reſolutio obtineri nequeat, & ferocia inflammationis ægrum non tollat, communes ſequitur Inflammationum terminos, abitura aut in ſuppurationem, aut in gangrenam, aut in ſcirrhum.

§. L.

§. L.

In ſuppurationem terminatur hæc Inflammatio, ſi orta in homine euchymo, robuſto a cauſis externis aut humoribus paulo plus juſto inſpiſſatis, ſive a diſſipatione fluidiſſimorum per exercitia validiora, ſive glutinoſis aſſumptis, ſtaſis inflammatoria enata ſit, ita tamen ut vaſa tertii & quarti ordinis adhuc quadantenus libera & pervia ſint. (In cacochymicis rarius in ſuppurationem ſinceram abit ob corruptelam maſſæ ſanguineæ: ſic quoque ubi venenum acutum cauſa exſtiterit obmoram negatam:) *ſi humor blandus*, inquit Boerhaave Aphor. 387. *motus citatus*, *obſtructio magna nec reſolvi potens*, *actus ſymptomatibus*, (quippe magnæ Inflammationi ſupervenire ſolitis) *Vaſcula diſtenta rupta cum dolore*, *calore*, *pulſu*, *tumore*, *liquores ſuos effundunt*. *ſolvunt*, *putrefaciunt; leviter ſolida tenera atterunt; fluidis miſcent*, *in unum ſpiſſum*, *glutinoſum*, *pinguem humorem*, *pus dictum:* Hiſce paucis requiſita ſuppurationis, materiam, cauſam efficientem, modum integre ſiſtit incomparabilis digniſſimuſque Naturæ miniſter. Omnia quidem ſenſus non incurrunt, verum comparatione facta cum externa ſuppuratione, clare menti ſcrutanti hoc ita fieri debere indicatur.

§. LI.

§. LI.

Hujus curatio, ſi redintegrationi locus, abſolvitur detergentibus, mundificantibus decoctis, alimentis eadem detergendi mundandi facultate præditis; pauca ſed frequenti copia datis; ſi vero inflammatio omnes membranas occupavit, magnaque fuerit: Integraque in ſuppurationem abierit, jam Ventriculo perforato ſubſtantia amiſſa, inanis medela, ut pote malum naturæ & artis potentia ſuperius eſt. Credibile nihilominus eſt omnem partem inflammatam in ſuppurationem non abire, ſuppuratio nempe pro parte facta humoribus ſtagnantibus exitum procurat; quod clare docent Apoſthemata externa, quam primum ſuppuratio in medio contingit, tumor inflammatus in circum ferentia a rubore, dolore, tenſione, pulſatione remittit. Hinc patet veritas effati Hippocratis aph. 47. ſect. 2. *Circa puris generationes dolores & febres magis accidunt, quam ipſo facto.* ideſt ſuppuratione facta miteſcunt ſymptomata inflammationis, non tantum quod pars vivens in pus converſa, ſed etiam quod cauſæ diſtendentes minuantur, ideſt, ſtagnatio in vicinis ſolvatur. Vide Boerhaave aphor. 405.

§. LII.

Ubi in ſcirrhum cancrumque abit, tum enormes vo-

mitus, dolores intolerabiles ad minima ingesta acerbatos, fixos, diuturnos ad omnia medicamenta aspera insurgentes excitat: tum lenibus pacatur, raro extirpatur ferox causa mali. Vide Boerhaave *956.* si quid solaminis sperandum, præcipue ex fontibus medicatis petendum. Enormes illi vomitus plerumque lenta morte pacantur.

§. LIII.

Gangræna & sphacelus Ventriculi Inflammationem excipiens cito in mortem tendit. Semel nata gangræna cito invalescit, nec in sphacelum progressus impediri potest, ut nec ortus inde sphacelus auferri. Artis potentiam in Inflammatione Ventriculi optime ostendit is, qui in principio eam adhibet medendi rationem, ut tristissimi dicti eventus præcaveantur. Nunquam fiet suppuratio, nisi vis vitæ sit paulo nimis incitata, & blanda tenuia fluida non deficiant; nec scirrhus, si præcaveatur exsiccatio; nec gangræna, nisi obstructio auctis nimis vitæ viribus solidetur, fluidiora dissipentur, residua inspissentur, corrumpantur, solida atterantur, quorum notitia determinat in tempore, quid, quibus, quomodo agendum. Fateor plurima de his dicenda superesse, cum vero illa ex dictis utcunque rerum gnari facile concipient, hic filum abrumpo.

Æquum exopto, si quem habiturus sim lectorem, si juxta Naturæ intentionem & salutaris artis præcepta quædam deprehendat, applausum inde nullum arro-

go,

go', eo quod recta ratione omnia facere oporteat, ita quidem volui, verum ſcopum hunc me aſſecutum non eſſe, quantumvis optima magnorum virorum effata inſeruerim, lubens concedo. Proin ſi quis perlegere dignabitur, cenſorem, oſorem, & caſtigatorem ſeveriſſimum commiſſorum errorum ſe præbeat; ille mihi gratiſſimus, qui me errantem corrigere, vera docere non gravabitur.

F I N I S.

COROLLARIA.

I.

Prout pars affecta, ita medendi methodus.

II.

Via brevior non ſemper tutior.

III.

Antiphlogiſtica æque conſiſtunt in ſubtractione, quam additione.

IV.

Ubi dolor: ibi ſpaſmus, non ſemper vice verſa.

V.

Antiſpaſmodica frequenter ſunt antiphlogiſtica.

VI.

Unum idemque diverſiſſimis partibus eſt nutrimentum, quod natura ſingularis cuivis proprium fecit.

VII.

VII.

Diversissimi morbi una causa oriri possunt, non uno remedio, nec uno administrandi modo tolli.

VIII.

Spiritus esuriens *a quibusdam sic dictus si sit causa famis & sitis, saltem non est proxima.*

IX.

Limatura martis, non præsente acido, Ventriculo duplici ratione noxia.

X.

Cephalalgiæ, vertiginis, lipothymiæ causa sæpe est in Ventriculo.

IN HONOREM

VIRI JUVENIS,

JACOBI EVERA,

Medicinæ Doctoratu donandi.

Quem nunc optatis video ſucceſſibus uti,
Et redimit cujus Laurea caſta caput:
Accipe parva meæ gratantis munera mentis,
Ante focos quamvis victima macra cadat.
Nec ſemper magnis fumant altaria donis,
Caſta modo, ſuperis munera parva placent.
Grata duo quamvis modulentur carmine Cycni,
Inter at argutas obſtrepet anſer aves.
Hæcce dies æquo poſcebat jure camænas,
Queis celebret feſtum noſtra Thalia diem.
Lætitiæque ſuæ Tibi prodat ſigna ſodalis,
Jam Tibi dum Medicos inter Apollo favet.
Perge Machaoniis ſtudiis intendere mentem,
Opponat Lacheſi ſe tua cura feræ.
Sic vives patriæ, vives ſic utilis ægris,
Depellens morbos Pæonis arte graves.
Neſtrorei veniant vobis feliciter anni,
Pro votis manent proſpera cuncta tuis.

M. T. HILGERS, J. U. Candidat.

TER

TER GELEGENTHEIT,

DAT DE HEER

JACOB EVERA

Leeraer der Geneeskunde wierd verklaert.

KLINK-DICHT.

De gulde Apollo, die uit 's Hemels Opperzaelen
De Heelkunst tot het nut van 't mensdom zond beneên,
En kranken heeft bevrydt voor klachten en geween
Door kunst-beminnaers, die onsterflyke eer behaelen;

Komt weder met zyn gunst op 't aerdryk nederdaelen,
En wyd u tot zyn dienst, op dat, gelyk voorheen,
In u herleven zou de wysheit van Galeen,
Om van den sterveling te weeren 's lichaems kwaelen.

God Febus, die uw hooft versiert met Lauwerblaêren,
Alleen voor deugt bereit, zal uwen naem bewaeren,
En rukken uit de klaeuw der alvernielende eeuw.

Gy, die op 't Leidsch Atheen gaeft zoo veel held're blyken,
Dat gy in naerstigheit aen niemant hoeft te wyken:
Toon nu uw schranderheit den wytvermaerden Zeeuw.

GERARDUS NOEST, J. U. D.

TER

TER INHULDING
VAN DE HEER
JACOB EVERA,
Tot Meester in de Geneeskunde.

KLINK-DIGT.

Men zag het Mensdom in een Zee gestort van plagen,
Zoo dra Prometheus vond den Goden 't vuur onstal,
En dat Pandoraes doos beswangert met een tal
Van rampen ons den wrok van Jupiter deet dragen.

Dog teffens kwam 't Vernuft den sterveling onderschragen,
Ondekkend, hoe Natuur verschafte en leverde al,
Het geen tot 's Mensdoms hulp vereist wiert, en beval,
Aan haar geheimenis en troost en raet te vragen.

Is 't wonder dan, dat me U het loflyk Heldenspoor
Van Mannen, wier gerugt blinkt 's Weerelts deelen door,
Ziet Drukken in het wel besteden uwer uren?

Wel aen! volhert dien weg volstandig in te slaen;
Die zal uw grooten lof behoeden voor Vergaen:
Gelyk Hippocrates alle eeuwen blyft verduuren.

D. FIERS KAPPEINE, J. U. D.

TER

T E R E E R E

VAN DEN HEER

JACOB EVERA,

Na eene twiſtreden over de ontſteeking van de Maag gehouden te hebben tot Leeraar in de Medicynen verkooren.

Virtutis gloria merces.

Wie dog kan op deez' dag van vreugde zig bedwingen?
Die ons een ſchrand're Zeeuw, een roem der Jongelingen
Met eer bekroont, doet zien, aan wien door Pallas ſtoet.
Tot loon van vlyt, met regt den groenen lauwerhoet
Ten teeken van verdienſt' en lof werd opgedraagen;
Ontwyffelbaar een blyk dat hy haar kon behaagen,
Door zyne naarſtigheyd van hem ſteeds aangewend,
Die hem nu komen doet, tot zyne vreugd, aan 't end
Der loopbaan, dien hy heeft op 't Leydſch' Atheen geloopen
Om zig aldaar een ſchat van wysheyd op te koopen.
Maar wyl uw heuſch gemoet na roem zeer weynig vraagd,
En ſchoon 't uw nedrigheyd in 't minſt ook niet behaagd
Dat ik U na verdienſt' zou pryzen of verklaren,
Wat lof gy waardig zyt, zoo tuygen 't uwe bla'aren,
Waar in gy ons ontfouwt d'ontſteeking van de Maag,
En wat 'er voorts behoort tot weering van die plaag.

Geen wonder dan, myn Heer, dat men aan U ziet geeven,
Den naam van Meester, 'k wensch dat ik het mag beleeven,
Dat gy ook met de daad zulx toonen zult te zyn,
Met aan den kranken hulp te brengen, en de pyn
Te jaagen op de vlugt, om uyt de wreede tanden
Van 't alverslindend' graf en de roofzieke handen
Des doods te rukken, die zig U heeft toevertrouwt;
Zoo zult gy maaken dat 't den Zieken nooyt berouwt,
Van U; zoo dra 'er ooyt gevaarelyke quaalen
Hem over-rompelen, als Meester we'er te haalen;
Zoo uw iets voorkomt 't geen gansch zeldzaam schynt van aard,
Deel 't and'ren mee, zoo gy het agt die moeyte waard,
Dan kunt ge met een reex van veel merkwaarde zaaken
Deez' nutte wetenschap hoe lang hoe meer volmaaken.
Voorspoedig en gezond meugd gy het pekelnat
Doorklieven, en met vreugd zien naderen de stad,
Daar ik van herten wensch dat gy al uwe vrinden,
Die U verwagten, zult in goede welstand vinden;
Ik wensch' U verder al wat wensch'lyk is op aard'
En zoo de Mingod wil dat gy ooyt zyt gepaard,
Verbind by uwe ziel aan eene jonge schoone
Die met een schrand're geest begaaft, uw weermin toone
Vermeerderend' uw stam, dan dunkt my, hebt ge wis.
Een staat die hier op aard' met regt een hemel is.

Pro viribus Cecinit.

JAN LONCQ, Med. Stud.